

KADINLARDA BEDEN İMGESİ BAŞ ETME STRATEJİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ VE ERKEN DÖNEM UYUM BOZUCU ŞEMALARLA İLİŞKİSİ

Kahraman Güler

Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, kguler@gelisim.edu.tr , ORCID: 0000-0002-0049-0658

Güler, Kahraman. "Kadınlarda Beden İmgesi Baş Etme Stratejilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalarla İlişkisi". ulakbilge, 72 (2022 Mayıs): s. 447-462. doi: 10.7816/ulakbilge-10-72-04

ÖZ

Yapılan bu çalışmanın amacı kadınlarda beden imgesi baş etme stratejilerinin toplumsal cinsiyet rollerini ve erken dönem uyum bozucu şemalarla ilişkisinin incelemesidir. Meslek grupları, bölgeler ve diğer sosyodemografik değişkenler fark etmeksizin 1000 kişilik örneklem grubuna seçkisiz bir şekilde ulaşılmıştır. Örnekleme oluşturan katılımcılar, gönüllülük esaslı göz önünde bulundurularak araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Ölçeği ve Young Şema Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, toplumsal cinsiyet rollerini alt boyutu eşitlikçi tutum artıka, olumlu mantıksal kabullenme ve görünüşü düzeltme puanları artmakta ve kaçınma puanları azalmaktadır. Geleneksel tutum puanları artıka, görünüşü düzeltme ve kaçınma puanları artmaktadır. Beden imgesi baş etme stratejilerinin ve erken dönem uyum bozucu şemalarla anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Young Şema Ölçeği'nin alt boyutları olan başarısızlık, iç içe geçme/ bağımlılık, terk edilme, kusurluluk, karamsarlık, sosyal izolasyon/güvensizlik, duygularını bastırma, onay arayıcılık, tehditler karşısında dayanıksızlık, yüksek standartlar, duygusal yoksunluğun kaçınmayı pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir. Kusurluluk, terk edilme, duygularını bastırma, tehditler karşısında dayanıksızlık şemalarının kaçınma üzerinde daha anlamlı yordayıcılar olduğu saptanmaktadır. Young Şema Ölçeği'nin alt boyutları olan sosyal izolasyon, terk edilme, cezalandırma, ayrıcalıklılık/yetersiz özdenetimin olumlu mantıksal kabullenme üzerinde anlamlı yordayıcılar olduğu bulunmuştur. Terk edilme, cezalandırma, ayrıcalıklılık/yetersiz özdenetimin etkisi pozitif ve sosyal izolasyonun etkisi negatiftir.

Anahtar kelimeler: Toplumsal cinsiyet, cinsiyet, beden imgesi, erken dönem uyum bozucu şemalar

* Bu çalışma, Kahraman Güler'in "Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rollerini ile Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar, Şema Başa Çıkma Biçimleri ve Beden İmgesi Baş Etme Stratejilerinin İlişkisi" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

Makale Bilgisi:
Geliş: 9 Şubat 2022

Düzeltilme: 19 Mart 2022

Kabul: 26 Mart 2022

Giriş

Toplumların inşa biçimleri kadınların toplumsal yaşamdaki yeri ve sosyal hayattaki haklarının nasıl ve ne düzeyde olduğundan etkilenir. Kadın bedeni tarih boyunca farklı inanç, öğreti ve kültürlerde bir araç olarak kullanılmıştır. Bunu örneklendirmek gerekirse farklı dinlerin kadın bedeni üzerindeki hüküm çabası örtünme biçimleri ya da seküler inançların kadın bedeni üzerinden bazı fikirlerini konumlandırması gösterilebilir.

Beden, kişiler tarafından inşa edilen bir olgu olarak topluluklarda hâkim olan sosyokültürel düşünce tarzı yoluyla kişilerin sağlık ve güzellik anlayışını ortaya sermektedir. Kişilerin fiziksel ve sosyal açıdan diğerleri tarafından olumlu şekilde algılanması ve kendi bedenlerine yönelik algıları ruh sağlıklarını olumlu yönden etkileyebilmektedir. Bu konu hakkında yapılan araştırmalarda ruh sağlığını yordanmasında önemli değişken olan iki değişken olduğu saptanmıştır. Bunlardan biri; Beden algısı (Dökmen, 2009) ve bir diğer değişken sosyal kaygı (Bintaş Zörer, 2015, Ceylan, 2011; Temizel, 2014) olmaktadır.

Beden imgesi, kişinin doğduğu ilk andan başlayarak hayatı boyunca sürmektedir. Beden imgesi, kişinin bedeni ile ilgili inançlarını, tutumlarını, düşüncelerini, davranışlarını, duygularını ve algılama stillerini (Cash, 2004; Cash vd., 2004) aynı zamanda benliğe ait dış görünüşü ve kaba motor becerileri ile alakalı algılarını ve düşüncelerini içeren kavram şeklinde tanımlanabilmektedir (Doğan, Sapmaz ve Totan, 2011).

Biçim ve dinamiğine etki eden diğer etmenler ile etkileşim içinde olan dış görünüme yönelik zihinsel tabloyu ortaya çıkarmaktadır (Cohen, 1990). Krueger (2002) çalışmasında beden imgesini tanımlarken; vücudun, kendisini meydana getiren parçalarının, işleyen mekanizmaya ilişkin tabloların, anlamların ve fantezilerin birikimi şeklinde ifade etmiştir.

Smolak (2002), bedensel algıya etki eden faktörlerde biyolojik faktörlerin yanında başka sosyokültürel faktörlerin de var olduğunu düşünmektedir. Bu sosyokültürel faktörlerin cinsiyet, ırk, yaş ve bedensel algıyı geliştirmektedir. Aynı zamanda devamını oluşturmada önemli etkiye sahip olmasının yanı sıra, aile, sosyal çevre ve medya faktörlerini de içermektedir (Smolak, 2002).

İnsanlar, diğerlerini genelde din, din, ırk, cinsiyet gibi alanlar etrafında ötekileştirmektedir. Cinsiyet kavramı, bu ötekileşmenin şiddetli ve yaygın olduğu kapsamlardan biridir. Bir araya gelen iki kişiden birinin aklında, diğeri hakkında öne çıkan ve unutulması zor özellikleri genelde cinsiyetleridir (Burr, 1998).

1960 ve 1970'li yıllarda karıştırılan ve birbirinden muhakkak ayrılması gereken cinsiyet ve eşey kavramları, cinsiyet rolleri hakkındaki tartışmalarda önemli bir konumda durmaktadır. Eşey; hormonlar, anatomi ve fizyoloji gibi kavramlarla ortaya çıkan biyolojik cinsiyet kavramına atıfta bulunmaktadır. Cinsiyet kavramı ise; psikolojik, toplumsal ve kültürel anlamda erişilmiş statü olarak açıklanmakta ve aynı zamanda cinsel rollere atıfta bulunma ve eşey kategorisine göre meydana gelen geleneksel ve kurala dayalı beklentilere dayandırılmaktadır (West ve Zimmerman, 1987).

Sosyal rol kuramına göre, kimi roller kimi davranışlara sebebiyet oluşturmada ve toplumsal cinsiyet rolleri için ise bazı davranışların belirli cinsiyetlerde görüleceğine dair önsözler bulunmaktadır (Sunar, 1982). Toplumsal cinsiyet rolleri, erkekler ve kadınlar için özgün görülen, davranış, kişilik meyilleri, duygular ve hatta kültüre özgü kadın ya da erkek olmanın temel özelliklerinden olan vücut ve duruş dilini içeren, kültürel açıdan belirlenen davranışlardır (Caroll ve Walpe, 1996; Akt. Erdoğan, 2008).

Beden imgesi, kişinin bedeniyle ilgili algılarını, davranışlarını, düşüncelerini, inanışlarını, duygularını içeren çok kapsamlı bir kavramdır. Kendi bedenimizin aklında oluşan fotoğrafı, başka bir ifadeyle bedenimizin kendimizde gördüğümüz bir şeklidir. Alanyazında kişinin görünüşünden ve bedeninden memnuniyetsizliğini açıklayan olumsuz beden imgesinin gelişimsel, kültürel ve kişilerarası etkileşimlerden ve fiziki özelliklerinden ötürü kaynaklanan pek çok sebebi olduğu görülmektedir. Bireyler beden imajlarına yönelik yapılan tehdit durumlarının karşısında bilişsel ve davranışsal nitelikte stratejik yöntemler geliştirir (Cash, Santos ve Williams, 2005). Örnek verilecek olursa; olumsuz benlik imajı oluşturan kişilerin kaçınma stratejik yöntemlerini, baş etme ve sağlık uyum becerilerini göstermeye nispeten daha fazla kullanmayı tercih ettikleri tespit edilmiştir. Buna karşın kimleri kendine yönelik kabul düzeylerindeki artışın, kaçınma stratejisinden sağlıkları baş etme ve problem çözme stratejilerine yönelmek ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Tüm bu bulguları destekler türde Jung ve Lee de (2006) olumlu beden imajının bireyin kendisini kabul etmesi, özgüven sahibi olması, olumsuz durumlara yönelik güçlü kalması ile ilgili olduğunu ortaya koymuştur.

Oakley (2016), cinsiyet rollerinin nesiller arası aktarımı sonucu oluştuğunu savunmaktadır. Anne ve baba tutumları, eğitmen, medya, oyun, okul dil ve din gibi faktörlerin toplumsal cinsiyet kavramı ve bu konuya dahil olan rollerin oluşmasında etkisinin olduğu bulunmuştur (Basow, 1992). Toplumsal cinsiyet rollerindeki

dengelessizlik son derece önemli psikolojik ve toplumsal sorunları meydana getirmektedir. Daha eşitlikçi yaklaşımlarsa bireylerden topluma doğru uzanan bir iyilik sağlayabilmektedir.

Beden imgesi yaşam standartlarımızı yüksek ölçüde etkileyen temel yapıtaşdır. Çocukluk döneminden itibaren, düşünce, duygu ve davranışlarımıza etkileri olmaktadır. Bunun yanı sıra yakın sosyal ilişkilerimize de etkisi son derece önemli bir faktördür (Pruzinsky ve Cash, 2002). Cash (2004)'e göre, öz şemalarımız yaşantılarımızda beden imgelerimiz ile ilgili deneyimlerimizi ortaya koyarken çok merkezi bir konumda bulunmaktadır. Birey çevresinden kendini tanımlamayı öğrenmeye eğilimi içerisinde olduğu için dayatılan bu kavramlar sebebiyle kişinin kendisine yönelik algısı da etkilenmektedir. Erken dönem uyumsuz şemalar kişilerin hem kendisi hem diğerleri hem de dünya ile ilgili bilişsel yapılarından meydana gelmektedir. Kişilerin çocukluk ve ergenlik döneminde yaşanan anı, düşünce gibi bilişsel yapılar yaşam boyunca gelişmektedir. Zamanla kişilerin günlük hayatındaki işlevselliğinin bozulmasına neden olmaktadır (Young vd., 2003). Kişinin daha sonraki yaşantısında meydana çıkan şemalar, çocukluk dönemine dayandırılan şemalar kadar bir gücü bulundurmamaktadır. Çocukluk döneminde oluşturulan şemalar kişilerin aileleri ve öğrendikleri bilgiler doğrultusunda uyumsuz şemalar haline gelmekte ve yaşamları boyunca bunun sürdürdüğü görülmektedir (Young vd., 2003).

Şemaların oluşmasında diğer kişilerden öğrenilen bilgiler, yaşantılarda karşılaşılan deneyimler ve travmatik yaşantılar, anne ve baba tutumları ve evrensel nitelikte temel ihtiyaçların tutarlı ve kararlı bir şekilde karşılanmasına dayanmaktadır. Toplumsal yaşantılarda da kadınları doğru konuma koymak, kadınlar için evrensel bir ihtiyaç ve aynı zamanda haktır. Bu yönden toplumsal cinsiyet rollerini daha iyi anlayabilmek, kişilik özelliklerini ve kişiliğın temellerini oluşturan şemalar ile ilişkisini ortaya çıkarmak gerekmektedir. Toplumsal koşulları kötü olan kişilerde ruhsal problemler oluşturabilmektedir. Türkiye'de ise kadın örnekleme bakıldığında beden imgesi baş etme stillerinin erken dönem uyum bozucu şemalar ve toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişki bilinmemektedir. Bireylerin beden imgesi ile ilgili algıladığı tehditler ve olumsuzlukların stres ve kaygı yaratan faktörler olarak değerlendirilmektedir. Beden imgesine dair olası olumsuzluklar ve tehditlere karşın, kişilerin söz konusu duygu, düşünce ve durumlar ile baş edebilmesi amacıyla bilişsel ve davranışçı stratejik yöntemler geliştirilmektedir (Cash vd, 2005). Literatür incelendiğinde, kadınların beden algısı olumsuz olduğunda olumsuz beden imgesinin oluşmasına ve bu durumda da kişilerde erken dönem uyum bozucu şemaların oluşmasına etkili olduğu düşünülebilmektedir (Helvalı, 2019). Araştırma verilerine göre, beden imgesi baş etme stratejilerinin olumsuz reaksiyonların azaltılması veya ortadan kaldırılması içi gerekli müdahalelerin yapılmasına katkı sağlamaktadır. Fenomen sayısının yeterli olması, örneklem grubunda yer alan erkek oranının yeterli sayılabilecek düzeyde olması, ülkemizde geçerlilik ve güvenilirliği yapılan ölçeklerin kullanılması çalışmanın olumlu özellikleri arasındadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada son ölçümlü ilişkisel tarama modeli olarak tasarlanmıştır. Başka bir ifadeyle yapılacak olan çalışma son ölçümlü- tek gruplu araştırma desenine uygun olan ilintisel bir çalışma olarak tasarlanmaktadır.

Katılımcılar

Meslek grupları, bölgeler ve diğer sosyodemografik değişkenler fark etmeksizin gönüllülük göz önünde bulundurarak katılım sağlamak koşuluyla 1000 kişilik örnekleme seçkisiz şekilde ulaşılmıştır. Örnekleme oluşturan katılımcılar, gönüllülük esası dikkate alınarak araştırmaya katılmıştır.

Örnekleme grubunun % 35,0'ı çalışmıyor, % 64,3'ü çalışıyor, % 26,7'si 0-6 saat çalışıyor, % 33,5'i 6-8 saat çalışıyor, % 24,6'sı 9 saat ve üzeri saat çalışıyor, % 20,2'sinin bilinen bir rahatsızlığı var, % 78,7'sinin bilinen bir rahatsızlığı yoktur, % 98,0'ının ruhsal bir tanısı yok, % 1,6'sı ilk okul mezunu, % 4,2'si ortaokul mezunu, % 15,0'ı lise mezunu, % 48,1'i üniversite mezunu, % 29,8'i yüksek lisans ve üzeridir, %6,9'unun kaza veya yaralanma olayı yaşamış, % 89,2'sinin kaza veya yaralanma olayı yaşamamıştır, % 40,8'i zararlı madde kullanıyor, % 55,9'u zararlı madde kullanmıyor, kullananların % 18,8'i alkol, % 22,3'ü sigara, % 0,4'ü madde kullanıyor, % 28,7'si geniş aileye sahip, % 70,2'si çekirdek aileye sahip, % 7,8'i 0-2019 TL gelire sahip, % 48,7 'sinin 2020-6543 TL gelire sahip, % 38,6'sı 6543 TL ve üzeri sahiptir.

Örnekleme grubunun, % 38,6'sı evli, % 58,1'i bekar, % 2,4'ü diğer, % 37,3'ünün ilk evliliği, % 3,4'ünün ilk evliliği değil, % 0,1'inin nedeni ölüm, % 3,2'sinin nedeni boşanma, % 5,5'i 1-12 aydır evli, % 6,9'u 1-3 yıldır evli, % 4,8'i 3-5 yıldır evli, % 20,9 5 yıl ve üzeri evlidir, % 0,2'si okur-yazar değil, % 0,2'si okur-yazar, % 1,9'u ilköğretim mezunu, % 2,8'i ortaokul mezunu, % 7,0'ı lise mezunu, % 21,7'si üniversite mezunu, % 6,5'i yüksek lisans

ve üzeri, % 25,1'inin çocuğu yok, % 14,3'ünün 1 tane çocuğu var, % 8,0'ının 2 tane çocuğu var, % 3,6'sının 3 ve daha fazla çocuğu vardır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan ve kişisel bilgilerin araştırıldığı formda bireylere cinsiyetleri, yaşları ilgili sorular yöneltilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği: Bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilen "Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği" kullanılmıştır.

Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Ölçeği: Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Ölçeği Cash vd., (2005) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe'ye uyarlama çalışmaları ise Doğan Sapmaz ve Totan (2011) tarafından yapılmıştır.

Young Şema Ölçeği-Kısa Form 3-YŞÖ-KF3 (Young Schema Inventory [YSQSF3]): Erken dönem uyumsuz şemaların belirlenmesi amacıyla Young Şema Ölçeği'nin 90 maddelik kısa formunun 3. versiyonu (YŞÖ-KF3) kullanılmıştır. Doksan maddeden oluşan kısa formun ülkemizdeki geçerlik güvenirlik çalışması üniversite örnekleminde Soygüt, Karaosmanoğlu ve Çakır (2009) tarafından yürütülmüştür. Soygüt vd. (2009), tarafından yapılan çalışmada 14 şema boyutunun oluştuğu görülmüştür.

İşlem

Üniversite etik komitesinin onayını takiben çalışmaya başlanmıştır. Etik izin Doğu Üniversitesi Etik Kurulundan alınmıştır. Tüm katılımcılara yazılı bir biçimde bilgilendirilmiş onam formu dağıtılıp katılımcılardan hiçbir şekilde isim belirtmeleri istenilmemiştir. Çalışmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu ve paylaşılan bilgilerin ve verilerinin isim belirtilmeden araştırma raporlarında kullanılacağı şeklinde bilgiler onam formunda paylaşılmıştır. Ölçeklerin verilme sırası terazileme tekniği ile dengelenmiştir. Bu şekilde yorgunluk etkisi bir bakıma kontrol altına alınmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

SPSS programı kullanılarak korelasyon ve regresyon analizleri yürütülmüştür.

Bulgular

Araştırmanın değişkenlerinin örneklem grubunda normallik dağılımının analizi için yapılan Basıklık-Çarpıklık değerleri kontrolünde bütün ölçeklerin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Bütün ölçekler ve alt ölçeklerde değerler -2, +2 arasında olduğundan kaynaklı normal dağılımı göstermektedir (George ve Mallery, 2010).

Toplumsal Cinsiyet Rollerine Ölçeği ve Alt Boyutu olan Geleneksel Tutum'da negatif çarpıklık olduğu için "x³" işlemi uygulanmıştır. Bulgularda geleneksel tutum alt boyutu ortalaması 1,66 (ss=0,60) iken eşitlikçi tutum alt boyutu ortalaması 4,40 (ss=0,71) iken görünüşünü düzeltme alt boyutu ortalaması 2,24 (ss=0,64), olumlu mantıksal kabullenme alt boyutu ortalaması 2,71 (ss=0,57), kaçınma alt boyutu ortalaması 1,82 (ss=0,62)'dir.

Tablo 1. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Ölçeği ve Alt Boyutları Puanlarıyla Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Görünüşü Düzeltme	Olumlu Mantıksal Kabullenme	Kaçınma
Eşitlikçi Tutum	r	0,072*	0,130**	-0,200**
	p	0,029	0,001	0,001
	N	905	903	907
Geleneksel Tutum	r	0,114**	-0,035	0,223**
	p	0,001	0,287	0,001

N 906

904

907

**p<0,010, *p<0,050

Tabloda görüldüğü üzere Toplumsal Cinsiyet Rollerine ölçeği ve alt boyutları ile Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Ölçeği ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda;

Eşitlikçi tutum alt boyutu toplam puanı ile görünüşü düzeltme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,072$, $p<0,010$). Eşitlikçi tutum puanları arttıkça, görünüşü düzeltme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasında zayıf derecede ilişki bulunmaktadır.

Eşitlikçi tutum alt boyutu toplam puanı ile olumlu mantıksal kabullenme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,130$, $p<0,010$). Eşitlikçi tutum puanları arttıkça, olumlu mantıksal kabullenme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasında zayıf derecede ilişki bulunmaktadır.

Eşitlikçi tutum alt boyutu toplam puanı ile kaçınma alt boyutu puanı arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-0,200$, $p<0,010$). Eşitlikçi tutum puanları arttıkça, kaçınma puanları azalmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasında zayıf derecede ilişki bulunmaktadır.

Geleneksel tutum alt boyutu toplam puanı ile görünüşü düzeltme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,114$, $p<0,010$). Geleneksel tutum puanları arttıkça, görünüşü düzeltme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasında zayıf derecede ilişki bulunmaktadır.

Geleneksel tutum alt boyutu toplam puanı ile kaçınma alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,223$, $p<0,010$). Geleneksel tutum puanları arttıkça, kaçınma puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasında zayıf derecede ilişki bulunmaktadır.

Tablo 2. Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Görünüşü Düzeltmeye Etkisi

	B	Standart Hata	Beta	t	p	İkili r	Kısmi r
(Sabit)	1,639	0,103		15,942	0,001		
Eşitlikçi Tutum	0,004	0,001	0,215	5,298	0,001	0,174	0,173
Geleneksel Tutum	1,084	0,184	0,239	5,893	0,001	0,193	0,192

R=0,205 R²=0,040, F=19,830 p=0,000

Tabloda görüldüğü üzere toplumsal cinsiyetin alt boyutu olan geleneksel tutum, eşitlikçi tutumun görünüşü düzeltmeyi anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir ($R=0,205$ $R^2=0,040$, $p<0,010$). Adı geçen değişkenler birlikte görünüşünü düzeltme toplam varyansın yaklaşık % 4'ünü açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin görünüşünü düzeltme üzerindeki görece önem sırası geleneksel tutum, eşitlikçi tutumdur. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde ise geleneksel tutum, eşitlikçi görünüşü düzeltme üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Olumlu Mantıksal Kabullemeye Etkisi

	B	Standart Hata	Beta	T	p	İkili r	Kısmi r
--	---	---------------	------	---	---	---------	---------

(Sabit)	2,411	0,092		26,336	0,001		
Eşitlikçi Tutum	0,003	0,001	0,163	3,975	0,001	0,131	0,131
Geleneksel Tutum	0,222	0,163	0,056	1,360	0,174	0,045	0,045
R=0,137 R2=0,017, F=8,645 p=0,000							

Tabloda görüldüğü üzere toplumsal cinsiyetin alt boyutu olan geleneksel tutum, eşitlikçi tutumun olumlu mantıksal kabullenmeyi anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir ($R=0,137$, $R^2=0,017$, $p<0,010$). Adı geçen değişkenler birlikte olumlu mantıksal kabullenme toplam varyansın yaklaşık % 2'sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin olumlu mantıksal kabullenme üzerindeki görece önem sırası, eşitlikçi tutum, geleneksel tutumdur. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde ise, eşitlikçi tutumun olumlu mantıksal kabullenme üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Eşitlikçi tutumun etkisi pozitifdir. Diğer alt boyutların olumlu mantıksal kabullenme üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür.

Tablo 4. Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Kaçınma Etkisi

	B	Standart Hata	Beta	t	p	İkili r	Kısmi r
(Sabit)	1,870	0,098		19,140	0,001		
Eşitlikçi Tutum	-0,002	0,001	-0,104	-2,601	0,009	-0,086	-0,084
Geleneksel Tutum	0,703	0,174	0,162	4,034	0,001	0,133	0,130
R=0,240 R2=0,055, F=27,287 p=0,000							

Tabloda görüldüğü üzere toplumsal cinsiyetin alt boyutu olan geleneksel tutum, eşitlikçi tutumun kaçınmayı anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir ($R=0,240$, $R^2=0,055$, $p<0,010$). Adı geçen değişkenler birlikte olumlu kaçınma toplam varyansın yaklaşık % 6'sını açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin kaçınma üzerindeki görece önem sırası geleneksel tutum, eşitlikçi tutumdur. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde ise, eşitlikçi tutum, geleneksel tutumun kaçınma üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Eşitlikçi tutumun etkisi negatif ve geleneksel tutumun etkisi pozitifdir.

Tablo 5. Young Şema Ölçeği ve Alt Boyutları Puanlarıyla Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Görünüsü Düzeltme	Olumlu Mantıksal Kabullenme	Kaçınma
Duyguları Bastırma	r	0,240**	0,052	0,354**
	p	0,001	0,122	0,001
	N	900	898	901
Onay Arayıcılık	r	0,453**	0,116**	0,183**
	p	0,001	0,001	0,001
	N	900	898	902
Sosyal İzolasyon/Güvensizlik	r	0,349**	0,009	0,362**
	p	0,001	0,781	0,001
	N	900	898	902
Ayrıcalıklılık/Yetersiz Özdenetim	r	0,281**	0,174**	0,110**
	p	0,001	0,001	0,001
	N	899	897	901
Kendini Feda	r	0,182**	0,061	0,197**
	p	0,001	0,070	0,001
	N	899	897	901
Cezalandırma	r	0,281**	0,180**	0,140**
	p	0,001	0,001	0,001
	N	899	897	901
	r	0,322**	0,016	0,379**

Tehditler	p	0,001	0,623	0,001
Karşısında	N	897	894	898
Kusurluluk	r	0,302**	-0,045	0,431**
	p	0,001	0,181	0,001
	N	899	896	900
Terk Edilme	r	0,333**	0,011	0,428**
	p	0,001	0,748	0,001
	N	899	897	901
Başarısızlık	r	0,344**	-0,028	0,390**
	p	0,001	0,394	0,001
	N	900	898	901
Duygusal Yoksunluk	r	0,237**	-0,007	0,385**
	p	0,001	0,845	0,001
	N	901	899	902
İç İç Geçme/İç İç Geçme/Bağımlılık	r	0,275**	-0,010	0,411**
	p	0,001	0,769	0,001
	N	900	898	901
Yüksek Standartlar	r	0,328**	0,063	0,148**
	p	0,001	0,059	0,001
	N	900	898	901
Karamsarlık	r	0,269**	0,024	0,347**
	p	0,001	0,471	0,001
	N	899	897	901

**p<0,010, *p<0,050

Tabloda görüldüğü üzere Young Şema Ölçeği ve alt boyutları ile Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Ölçeği ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda;

Duyguları bastırma alt boyutu toplam puanı ile kaçınma alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,354$, $p<0,010$). Duyguları bastırma puanları arttıkça, kaçınma puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Onay arayıcılık alt boyutu toplam puanı ile görünüşü düzeltme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,453$, $p<0,010$). Onay arayıcılık puanları arttıkça, görünüşü düzeltme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Sosyal İzolasyon/güvensizlik alt boyutu toplam puanı ile görünüşü düzeltme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,349$, $p<0,010$). Sosyal İzolasyon/güvensizlik puanları arttıkça, görünüşü düzeltme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Sosyal İzolasyon/güvensizlik alt boyutu toplam puanı ile kaçınma alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,362$, $p<0,010$). Sosyal İzolasyon/güvensizlik puanları arttıkça, kaçınma puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Tehditler karşısında dayanıksızlık alt boyutu toplam puanı ile görünüşü düzeltme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,322$, $p<0,010$). Tehditler karşısında dayanıksızlık puanları arttıkça, görünüşü düzeltme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Tehditler karşısında dayanıksızlık alt boyutu toplam puanı ile kaçınma alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,379$, $p<0,010$). Tehditler karşısında dayanıksızlık puanları arttıkça, kaçınma puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Kusurluluk alt boyutu toplam puanı ile görünüşü düzeltme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,302$, $p<0,010$). Kusurluluk puanları arttıkça, görünüşü düzeltme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasında zayıf derecede ilişki bulunmaktadır.

Kusurluluk alt boyutu toplam puanı ile kaçınma alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,431$, $p<0,010$). Kusurluluk puanları artıkça, kaçınma puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Terk edilme alt boyutu toplam puanı ile görünüşü düzeltme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,333$, $p<0,010$). Terk edilme puanları artıkça, görünüşü düzeltme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Terk edilme alt boyutu toplam puanı ile kaçınma alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,428$, $p<0,010$). Ayrıcalıklılık/yetersiz ödenetim puanları artıkça, kaçınma puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Başarısızlık alt boyutu toplam puanı ile görünüşü düzeltme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,344$, $p<0,010$). Başarısızlık puanları artıkça, görünüşü düzeltme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Başarısızlık alt boyutu toplam puanı ile kaçınma alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,390$, $p<0,010$). Başarısızlık puanları artıkça, kaçınma puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Duygusal yoksunluk alt boyutu toplam puanı ile görünüşü düzeltme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,237$, $p<0,010$). Duygusal yoksunluk puanları artıkça, görünüşü düzeltme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasında zayıf derecede ilişki bulunmaktadır.

Duygusal yoksunluk alt boyutu toplam puanı ile kaçınma alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,385$, $p<0,010$). Duygusal yoksunluk puanları artıkça, kaçınma puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

İç içe geçme/iç içe geçme/bağımlılık alt boyutu toplam puanı ile görünüşü düzeltme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,275$, $p<0,010$). İç içe geçme/iç içe geçme/bağımlılık puanları artıkça, görünüşü düzeltme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasında zayıf derecede ilişki bulunmaktadır.

İç içe geçme/iç içe geçme/bağımlılık alt boyutu toplam puanı ile kaçınma alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,411$, $p<0,010$). İç içe geçme/iç içe geçme/bağımlılık puanları artıkça, kaçınma puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Yüksek standartlar alt boyutu toplam puanı ile görünüşü düzeltme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,328$, $p<0,010$). Yüksek standartlar puanları artıkça, görünüşü düzeltme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Yüksek standartlar alt boyutu toplam puanı ile kaçınma alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,148$, $p<0,010$). Yüksek standartlar puanları artıkça, kaçınma puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasında zayıf derecede ilişki bulunmaktadır.

Karamsarlık alt boyutu toplam puanı ile görünüşü düzeltme alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,269$, $p<0,010$). Karamsarlık puanları artıkça, görünüşü düzeltme puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasında zayıf derecede ilişki bulunmaktadır.

Karamsarlık alt boyutu toplam puanı ile kaçınma alt boyutu puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0,347$, $p<0,010$). Karamsarlık puanları artıkça, kaçınma puanları artmaktadır. Korelasyon katsayısına göre iki ölçek arasındaki ilişki orta derecededir.

Tablo 6. Young Şemanın Görünüşünü Düzeltmeye Etkisi

	B	Sh	Beta	t	p	İkili r	Kısmi r
(Sabit)	1,344	0,066		20,481	0,000		
Onay Arayıcılık	0,189	0,024	0,306	7,943	0,000	0,257	0,232
Sosyal İzolasyon/Güvensizlik	0,030	0,030	0,046	1,004	0,316	0,034	0,029
Tehditler Karşısında Dayanıksızlık	0,014	0,030	0,021	0,473	0,636	0,016	0,014
Terk Edilme	0,178	0,149	0,053	1,197	0,232	0,040	0,035
Başarısızlık	0,415	0,148	0,114	2,804	0,005	0,094	0,082
Yüksek Standartlar	0,038	0,019	0,072	1,992	0,047	0,067	0,058

R=0,492 R²=0,237, F=47,287 p=0,000

Tabloda görüldüğü üzere young şemanın alt boyutu olan başarısızlık, terk edilme, sosyal izolasyon/güvensizlik, onay arayıcılık, tehditler karşısında dayanıksızlık, yüksek standardın görünüşünü düzeltmeyi anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir ($R=0,492$ $R^2=0,237$, $p<0,010$). Adı geçen değişkenler birlikte görünüşün düzeltmenin toplam varyansın yaklaşık % 24'ünü açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin görünüşünü düzeltme üzerindeki görece önem sırası onay arayıcılık, kendini feda, başarısızlık, sosyal izolasyon/güvensizlik, yüksek standartlar, terk edilme, tehditler karşısında dayanıksızlıktır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde ise yüksek standartlar, onay arayıcılık ve başarısızlığın görünüşü düzeltme üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Yüksek standartlar, onay arayıcılık, başarısızlığın etkisi pozitifdir. Diğer alt boyutların görünüşü düzeltme üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür.

Tablo 7. Young Şemanın Olumlu Mantıksal Kabullenmeye Etkisi

	B	Sh	Beta	t	p	İkili r	Kısmi r
(Sabit)	2,340	0,078		30,066	0,000		
Duyuları Bastırma	0,043	0,026	0,075	1,673	0,095	0,056	0,054
Onay Arayıcılık	0,009	0,026	0,017	0,342	0,733	0,012	0,011
Sosyal İzolasyon/Güvensizlik	-0,083	0,032	-0,145	-2,600	0,009	-0,087	-0,084
Ayrıcalıklılık/Yetersiz Özdenetim	0,093	0,023	0,168	4,028	0,000	0,135	0,130
Kendini Feda	-0,018	0,022	-0,035	-0,833	0,405	-0,028	-0,027
Cezalandırma	0,122	0,027	0,220	4,606	0,000	0,154	0,149
Tehditler Karşısında Dayanıksızlık	-0,034	0,031	-0,058	-1,092	0,275	-0,037	-0,035
Kusurluluk	-0,276	0,178	-0,086	-1,549	0,122	-0,052	-0,050
Terk Edilme	0,340	0,163	0,114	2,090	0,037	0,070	0,068
Başarısızlık	-0,195	0,170	-0,061	-1,143	0,253	-0,039	-0,037
Duyusal Yoksunluk	0,014	0,133	0,005	0,106	0,916	0,004	0,003
İç İçe Geçme/Bağımlılık	-0,010	0,039	-0,015	-0,271	0,787	-0,009	-0,009
Yüksek Standartlar	-0,023	0,019	-0,050	-1,199	0,231	-0,040	-0,039
Karamsarlık	0,001	0,028	0,002	0,048	0,962	0,002	0,002

R=0,283 R²=0,065, F=5,446 p=0,000

Tabloda görüldüğü üzere young şemanın alt boyutu olan başarısızlık, iç içe geçme/iç içe geçme/bağımlılık, terk edilme, kusurluluk, karamsarlık, sosyal izolasyon/güvensizlik, duygularını bastırma, onay arayıcılık, ayrıcalıklılık/yetersiz özenetim, kendini feda, cezalandırma, tehditler karşısında dayanıksızlık, yüksek standart, duygusal yoksunluğun olumlu mantıksal kabullenmeyi anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir (R=0,283, R²=0,065, p<.0,01). Adı geçen değişkenler birlikte olumlu mantıksal kabullenme toplam varyansın yaklaşık % 7'sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin olumlu mantıksal kabullenme üzerindeki göreceli önem sırası cezalandırma, ayrıcalıklılık/yetersiz özenetim, terk edilme, sosyal izolasyon/güvensizlik, kusurluluk, tehditler karşısında dayanıksızlık, duyguları bastırma, başarısızlık, yüksek standartlar, kendini feda, onay arayıcılık, İç içe geçme/iç içe geçme/bağımlılık, karamsarlık, duygusal yoksunluktur. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde ise sosyal izolasyon, terk edilme, cezalandırma, ayrıcalıklılık/yetersiz özenetimin olumlu mantıksal kabullenme üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir terk edilme, cezalandırma, ayrıcalıklılık/yetersiz özenetimin etkisi pozitif ve sosyal izolasyonun etkisi negatiftir. Diğer alt boyutların olumlu mantıksal kabullenme üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür.

Tablo 8. Young Şemanın Kaçınmaya Etkisi

	B	Sh	Beta	t	p	İkili r	Kısmi r
(Sabit)	1,392	0,071		19,648	0,000		
Yüksek Standartlar	-0,026	0,018	-0,051	-1,398	0,162	-0,047	-0,041
Karamsarlık	0,026	0,026	0,042	0,982	0,326	0,033	0,029
Duyguları Bastırma	0,051	0,025	0,082	2,063	0,039	0,069	0,060
Onay Arayıcılık	-0,038	0,023	-0,063	-1,636	0,102	-0,055	-0,048
Sosyal İzolasyon/Güvensizlik	-0,005	0,031	-0,009	-0,172	0,863	-0,006	-0,005
Tehditler Karşısında Dayanıksızlık	0,049	0,030	0,076	1,650	0,099	0,055	0,048
Terk Edilme	0,488	0,155	0,150	3,153	0,002	0,105	0,092
Başarısızlık	0,142	0,165	0,041	0,861	0,390	0,029	0,025
Kusurluluk	0,453	0,174	0,130	2,602	0,009	0,087	0,076
İç İçe Geçme/Bağımlılık	0,072	0,037	0,092	1,929	0,054	0,065	0,056
Duygusal Yoksunluk	0,209	0,130	0,069	1,611	0,108	0,054	0,047

R=0 ,503 R²=0,244, F=27,241 p=0,000

Tabloda görüldüğü üzere young şemanın alt boyutu olan başarısızlık, iç içe geçme/iç içe geçme/bağımlılık, terk edilme, kusurluluk, karamsarlık, sosyal izolasyon/güvensizlik, duygularını bastırma, onay arayıcılık, tehditler karşısında dayanıksızlık, yüksek standart, duygusal yoksunluğun kaçınmayı anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir (R=0,503, R²=0,244, p<.0,01). Adı geçen değişkenler birlikte olumlu mantıksal kabullenme toplam varyansın yaklaşık % 24'ünü açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin kaçınma üzerindeki göreceli önem sırası başarısızlık, iç içe geçme/iç içe geçme/bağımlılık, sosyal izolasyon/güvensizlik, terk edilme, duygusal yoksunluk, tehditler karşısında dayanıksızlık, karamsarlık, duyguları bastırma, onay arayıcılık, yüksek standartlardır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde ise kusurluluk, terk edilme, duyguları bastırma, tehditler karşısında dayanıksızlık kaçınma üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Kusurluluk, terk edilme,

duyguları bastırma, tehditler karşısında dayanıksızlığın etkisi pozitifdir. Diğer alt boyutların kaçınma üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür.

Tartışma

Toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutu eşitlikçi tutum arttıkça, olumlu mantıksal kabullenme ve görünüşü düzeltme puanları artmakta ve kaçınma puanları azalmaktadır. Geleneksel tutum puanları arttıkça, görünüşü düzeltme ve kaçınma puanları artmaktadır.

Toplumsal cinsiyet rollerine karşı bireyin takındığı tavır ve bireysel seviyede özgüveni kişinin kendi beden imajını değerlendirmesi ile ilişkili bulunmuştur (Dionne vd., 1995). Cinsiyet rolü (feminen, androjenöz ve maskülen) açısından değerlendirilen kadınlarda, feminen kadınların fiziksel görünümünden memnuniyetlerinin androjenöz kadınların memnuniyetlerinden daha düşük olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada, cinsiyet rolünün beden imgesi üzerinde yordayıcı bir etkisi olmadığı gösterilmiştir (Jackson, 1988). Femeninliğin değerleri gibi kültürel faktörler, insanların kendilerinin ve başkalarının görünümünü nasıl değerlendirdiklerini etkilemektedir. Örneğin, batı toplumlarında kadınların modayla ve güzellikle ilgilenmeleri beklenmektedir. En azından genç kadınlar için zayıf bir beden önemli bir bileşendir (Beuf, 1990).

Olumlu beden algısı, bireyin bedenine yönelik hoşnutluğunu ortaya koyan bir kavramdır. Dört nitelikten meydana gelmektedir. Bunlar; bedene yönelik saygı, bedeni kabul etme, bedenine karşı olumlu fikir besleme ve bedenini koruma şeklindedir (Cash ve Pruzinsky, 1990). Farklı cinsiyetteki bireylerdeki fizyolojik farklılaşmaların, toplumca ideal olarak görülen beden standartları iki farklı şekilde olabilmektedir. Kızlarda ideal beden algısı ince olmak iken, erkeklerde kaslı vücut yapısına sahip olmaktadır (Thompson vd., 1999). Bu nedenle erinlik döneminde artan yağ dokusu kızları ideal beden algısından uzaklaştırmaktadır. İdeal beden yapısından uzaklaşmanın kızlardaki olumsuz beden algılarını arttırdığı bildirilmiştir (Graber, Petersen ve Brooks-Gunn, 1996). Gençlerin kendi bedenleri ve kendilerine sunulan ideal imajları kıyasladıklarında, kendi bedenlerini kabul etmede ve memnuniyetlerinde giderek azalma olduğu gözlenmektedir (Sparhawk, 2003). Kadınlar erkeklere kıyasla beden biçimine ve inceliğe daha fazla anlam yükler ve değer verir hale gelmiştir ve görünüşleriyle ilgili hoşnutsuzluğunu daha sık bildirmiştir (Gapinski vd., 2003).

Gardner (1996), beden imgesini 'kişinin zihninde oluşturduğu beden görüntüsü' olarak tanımlamaktadır. Gündoğan (2006) ise beden imgesini, 'kişinin bedenini oluşturan parçalarını analiz etmesi ve bu parçaların işlevselliği ile ilgili negatif veya pozitif bir tutum' olarak ifade etmektedir. Aynı zamanda beden imajı kişinin bedeninin dış çevre tarafından nasıl algılandığı konusunda kişide gelişen duygu ve düşüncelerini kapsamaktadır (Grogan, 2005). Dolayısıyla beden imgesi, bir kişinin bedenine toplumsal anlamlar yükleyen olgu dış görüntüsüdür ve bir rol veren işlev üstlenir (Spainhour, 2004).

Çalışmamızın sonuçlarına dayanarak, görünüşü düzeltmenin hem eşitlikçi tutum hem de geleneksel tutum ile pozitif ilişki göstermesi, kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tayfinin neresinde olursa olsun feminenlik değerleri ile bağlantısını devam ettirdiğini destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Eşitlikçi tutum ile olumlu mantıksal kabullenme ve görünüşü düzeltme puanları arasında pozitif ve kaçınma puanları arasında negatif ilişki bulunmuştur. Bu konuda literatürde çalışmaya rastlanmamakla birlikte, sonuçlarımız şaşırtıcı değildir. Eşitlikçi tutum gösteren kadınların kaçınma tutumlarının olmaması beklenen bir durumdur.

Çalışmamızda, Young Şema Ölçeği'nin alt boyutları olan başarısızlık, terk edilme, sosyal izolasyon/güvensizlik, onay arayıcılık, tehditler karşısında dayanıksızlık, yüksek standartların görünüşünü düzeltmeyi pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir.

Yüksek standartlar, onay arayıcılık ve başarısızlığın görünüşü düzeltme üzerinde yordayıcı etkisi daha fazladır.

Young Şema Ölçeği'nin alt boyutları olan başarısızlık, iç içe geçme/ bağımlılık, terk edilme, kusurluluk, karamsarlık, sosyal izolasyon/güvensizlik, duygularını bastırma, onay arayıcılık, tehditler karşısında dayanıksızlık, yüksek standartlar, duygusal yoksunluğun kaçınmayı pozitif yönde anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir. Kusurluluk, terk edilme, duyguları bastırma, tehditler karşısında dayanıksızlık şemalarının kaçınma üzerinde daha anlamlı yordayıcılar olduğu saptanmaktadır.

Young Şema Ölçeği'nin alt boyutları olan sosyal izolasyon, terk edilme, cezalandırma, ayrıcalıklılık/yetersiz özdenetim olumlu mantıksal kabullenme üzerinde anlamlı yordayıcılar olduğu bulunmuştur. Terk edilme, cezalandırma, ayrıcalıklılık/yetersiz özdenetimin etkisi pozitif ve sosyal izolasyonun etkisi negatiftir.

Benlik ve bedenle ilgili duygular birbirleriyle etkileşim halindedir. Beden imgesi ve benlik ayrılmaz bir bütündür (Rees, 2005). Bedenimizin fiziksel özelliklerine dair olan algıların kendimize karşı gelişen algıların belirlenmesinde oldukça etkili olduğu bilinmektedir (Hamachek, 1971). Beden algısı bireylerde dayanıksızlık, yetersizlik düşüncelerinin oluşmasında etkilidir (Horton vd., 2012).

Kişinin beden yapısı, zeka düzeyi, ilgi ve yetenekleri, karakteri, mizacı, sosyal yapısı ve "benlik" kavramı bireyin kişiliğinin temelini oluşturmaktadır. Benlik kavramının önemli bir parçası olan şemalar duygusal ve bilişsel yapılardan oluşmaktadır. Duygusal-bilişsel yapılar, benlik kavramıyla ilgili olan bilgilerin transferini kontrol etmekte ve yönlendirmektedirler (Aydın, 1996). Görünüşünü düzeltme stratejileri, bireyin kusurlu gördüğü veya kültürünce onaylanmayan ve algılanan fiziksel görünüşü ile ilgili yönlerini saklamak veya düzeltmek olarak tanımlarken, kaçınma stratejilerinin kişilerim bizzat kendi bedenlerini gösterebilecekleri mekanlardan, kendilerine yakın olan kişilerden ve fiziksel özelliklerine hayran kalacakları diğer kişilerden de kaçınmaya yönelik davranışlarını içerir (Walker ve Murray, 2012).

Beden imgesi; benliğin fiziksel görünümü ve fiziksel beceriler ile ilişkili olan bütün düşüncelerini ve algılarını kapsamaktadır. Sosyal medya ve toplumun etkisiyle kişilerin beden algısı şekillenebilmektedir. Beklenen beden kriterleri karşılanmadığında ise kadınlar ailesi ve/veya çevresi tarafından eleştirilmektedir. Bunun sonucunda kadınlarda sosyal izolasyon, dayanıksızlık ve kusurluluk gibi şemaların oluşmasına sebep olabilmektedir.

Kadınlar beklenen beden ölçülerine sahip olmadığında kaçınma davranışı sergilemeyi tercih edebilmektedirler. Bu durumda kişinin beden bozukluklarının var olması bu kişilerin hayat kalitelerini de olumsuz yönde etkilemektedir. Örnek verilecek olursa; olumsuz beden imgesine sahip kişilerin bedensel görünüşleri sebebiyle yeni kişilerle tanışmaktan ve sosyal ortamlara girmekten uzak durdukları ve kaçınma davranışında buldukları, kendilerini göstermek istemedikleri ve çoğu zaman evlerinden dışarıya çıkmak istemedikleri bilinmektedir. Bahsi geçen kaçınma davranışları beden dismorfik bozukluğunda ve sosyal fobide de yoğun bir şekilde görülmektedir (Sungur, 1999; Wilson, 1999).

Smolak'a (2002) göre, beden imgesi erken yaşlarda biçimlenmeye başlamaktadır ve bireyin çocukluk çağlarından başlayarak aile ve akranlarıyla kurulan ilişkileri bu algıların oluşması aşamasında değerli bir role sahiptir. Bu da erken dönem uyumsuz şemalar ile beden algısının ilişkili olabileceğini ifade etmektedir.

Wilhelm'e (2006) göre, çocukluk çağındayken aileleri tarafından beden biçimlerine yönelik eleştiri alan ve olumsuz geri dönüşlere maruz kalan kişilerin vücut algılarının olumsuz yönde etkilemektedir. Bu ifadeler sebebiyle çocukların bedenlerine dair güvenleri azaltıldığı için vücut algıları ve benlik saygıları olumsuz şekilde etkilenmektedir (Wilhelm, 2006).

Cash (2002), olumsuz beden imgesinin kişilerin yaşamsal kalitelerini ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkilediğini savunmaktadır. Olumsuz beden imgesinin düşük benlik saygısı, beden dismorfik bozukluğu, depresyon, yeme bozukluğu ve sosyal Anksiyete bozukluğu gibi psikiyatrik bozukluklar ile ilişkisinin olduğu görülmektedir (Rosen ve Ramirez, 1998; Gamer vd., 1976; Cash ve Fleming, 2002).

Makas ve Çelik (2018) yaptığı çalışmada, üniversite öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemaları ile sosyal görünüş kaygıları arasındaki ilişkileri saptamaya çalışmışlardır. Çalışmanın regresyon analizi sonuçlarına göre, sadece Duygusal Yoksunluk, Cezalandırıcılık, Ayrıcalıklık/Yetersiz Özdenetim, Başarısızlık, İç İç Geçme/Bağımlılık ve Onay Arama şemalarının sosyal görünüş kaygısını yordadığı neticesine ulaşılmıştır.

Genelde hayatın olumsuzluklarına odaklanan (karamsarlık), eleştirilmekten korktuğundan yüksek standartları karşılamaya çalışan (yüksek standartlar), kendini değerli hissetmek amacıyla diğerlerinin onay vermesine ihtiyaç duyan (onay arayıcılık), kendini diğer kişilerden üstte görmesinden ötürü ayrıcalıklı haklara sahip olduğunu düşünen (haklılık), kendi ihtiyaçlarını görmezden gelerek diğerlerinin ihtiyaçlarını önemseyen (kendini feda etme) ve hedeflerine ulaşmak amacıyla yeterli düzeyde öz denetimi gösteremeyen (yetersiz öz denetim) kişilerin vücut algılarının daha olumsuz olduğu görülmektedir (Young, 1999; Helvalı, 2019).

Helvacı (2019) çalışmasının sonucunda ayrılma ve reddedilme, zedelenen özerklik- öteki yönelimlilik, zedelenen sınırlar abartılı standartlar şema alanlarının vücut algısını etkilediği ve yeme davranışlarında bozulmaların arttırdığını görmüştür. Ayrılma ve reddedilme şema alanı içerisinde bulunan kusurluluk ve duygusal yoksunluk şemalarının kişide başkaları tarafından sevilme ve kabul görmeme inancını geliştirmesine sebep oluşturduğunu ileri sürülmektedir (Turner vd., 2005).

Genel olarak diğerleri tarafından duygusal destek alamayacağını düşünen (duygusal yoksunluk), kendisini toplumun veya herhangi bir grubun parçası şeklinde göremeyen (sosyal içe çekilme), dürtü kontrolünü kaybetmemek amacıyla duygularını engelleyen (duyguları bastırma), kendisinin veya diğerlerinin yaptığı yanlışlar

ve hatalar sonucunda affedici tutum sergilemekte zorluk yaşayan (cezalandırıcılık), diğerleri tarafından zarar görüp, çıkarlarına yönelik kullanılacağını düşünen (kötüye kullanılma) ve kendisini hatalı, önemsiz ve sevilmeye değer biri olarak görmeyen (kusurluluk) bireylerin vücut algılarının daha olumsuz bir şekilde olduğu tespit edilmiştir (Young, 1999).

Mojallal vd. (2014), erken dönem uyum bozucu şemalar nedeniyle beden algısı ve karar verme hakkında kozmetik ameliyat geçiren hastaların normal bireylere göre spesifik ve farklı şema desenleri göstermelerini beklemişlerdir. Fakat bulguları bu hipotezi desteklememiştir. Bulgulara göre zedelenmiş özerklik ve kopukluk/reddedilme alanları arasında orta-zayıf düzeyde korelasyon bulunmuştur. Bu veriler ile yola çıkılarak erken dönem uyum bozucu şemalar ile negatif beden algısının ve dış görünüş konusunda öz değerlendirme ile erken dönem uyum bozucu şema alanından zedelenmiş özerkliğin ilişkili olduğunu gösteren Stein ve Corte (2008) ve Ledoux vd. (2010) çalışmalarından elde edilen bulgulara paralellik gösterir. Bireyler çocukluktan yetişkinliğe uzanan süreçte biyolojik, psikolojik ve sosyal değişimler yaşanmaktadır. Sosyal çevreleri bazı açılardan değişmektedir. Bu değişim sürecinde bireylerin düşünceleri ve ihtiyaçları da etkilenmektedir. Bu süreçte etkili değişimlerden birisi beden algısıdır. Bireyler fiziksel ve bedensel olarak ailesinden, çevresinden ve arkadaşlarından onay almayı beklerler. Bundan dolayı kilolarına ve beden şekillerine daha fazla özen gösterirler. Bireylerin gösterdikleri bu daha fazla özen sonucunda kişiler eğer beklentileri karşılayamadıklarını düşündükleri zaman sosyal çevreye uyum sağlayamama, görünüşü yüzünden terk edileceği korkusu ve kültürün, çevrenin de etkisiyle kendi görünüşünün kusurlu olduğu düşüncesi oluşabilmektedir. Erken dönem uyum bozucu şemalar bireyin kendisi ile ilgili algılarından da oluşur ve bu algıyı da son derece de etkilediğini söyleyebilmek mümkündür. Bu durumda bireylerde erken dönem uyum bozucu şemaların oluşmasında etkili olduğu düşünülebilmektedir. Beden imgeleri, fiziksel görünüm ile ilgili zihinsel görselleştirme. Bir başka deyişle beden ile ilgili pozitif veya negatif düşüncelerin oluşmasıdır. Olumsuz beden imgesi bedenin memnuniyetsizliğine, çekici olmadığına ve sonunda işlevsizliğe kadar vücudun bir kısmı hakkındaki düşüncelerden etkilenebilmektedir. Literatürde yapılan çalışmalar göstermektedir ki, kadınlara toplum tarafından yüklenen görünüşün güzel olması ve buna harcanan çaba sonucunda kadınlar bu beklentiye uyum sağlamak için kendilerini kusurlu, bağımlı, onay arayıcı görebilir ve bu durumda kişilerde erken dönem uyum bozucu şemaların oluşmasına sebep olabileceğini göstermektedir.

Yukarıda çalışmanın sonuçları kapsamında açıkladığımız bu iki beden imgesi baş etme stratejileri olumsuz stratejilerdir. Örneklem grubundaki kadınların erken dönem uyum bozucu şemalarla başa çıkmak için bu stratejileri geliştirdiği söylenebilmektedir. Sağlıklı beden imgesi baş etme stratejisi olan olumlu mantıksal kabul Young şemanın alt boyutu olan Başarısızlık İç İç Geçme/Bağımlılık, Terk Edilme, Kusurluluk, Karamsarlık, Sosyal İzolasyon/Güvensizlik, Duygularını Bastırma, Onay Arayıcılık, Ayrıcalıklılık/Yetersiz Özdenetim, Kendini feda, Cezalandırma, Tehditler Karşısında Dayanıksızlık, Yüksek Standartlar, Duygusal Yoksunluk şemaları çok düşük bir şekilde olumlu mantıksal kabullenmeyi toplam varyansın yaklaşık %5'ini açıklamaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere erken dönem uyum bozucu şemaların birçok alanda olduğu gibi beden algısı üzerinde de olumsuz etkisini göz önüne sermektedir.

Kaynaklar

- Aydın, B. (1996). Benlik Kavramı ve Benlik Şemaları, *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(8), 41-47.
- Basow S. (1992). *Sex Role Stereotypes: Alternates and Change*. Pacific Grove: Brooks/Cole.
- Beuf, A. (1990). *Beauty is the beast*. New York: University of Pennsylvania Press.
- Bintaş Zörer, P. (2015). Bağlanma kuramı perspektifinden sosyal kaygı: Erken dönem uyumsuz şemalar ve reddedilme duyarlılığının rolü (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Burr, V. (1998). *Gender and Social Psychology*, UK: Routledge.
- Cash, T. F. (2004). Body Image: Past, present and future. body image. *An International Journal of Research*, 1(1), 1-5.
- Cash, T. F. ve Fleming, E. C. (2002). The impact of body image experiences: Development of the Body Image Quality of Life Inventory. *International Journal of Eating Disorders*, 31(4), 455-460. <https://doi.org/10.1002/eat.10033>
- Cash, T. F. ve Pruzinsky, T. (1990). *Body images: Development, deviance, and change*. New York: Guilford Press.
- Cash, T. F. ve Pruzinsky, T. (2002). *Body image: A handbook of theory, research and clinical practice*. New York: Guildford Press.
- Cash, T. F., Morrow J. A., Hrabosky, J. I. ve Perry, A. A. (2004). How has body image changed? A cross-sectional investigation of college women and men from 1938 to 2001. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72(6), 1081-1089.
- Cash, T. F. ve Santos, M. T., Williams, E. F. (2005). Coping with body-image threats and challenges: Validation of the Body Image Coping Strategies Inventory. *Journal of psychosomatic research*, 58(2), 190-199.

- Cash, T. F., Thériault, J. ve Annis, N. M. (2004). Body image in an interpersonal context: Adult attachment, fear of intimacy and social anxiety. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 23(1), 89-103. doi: 10.1521/jscp.23.1.89.26987
- Cash, T.F., Melnyk, S. E. ve Hrabosky, J.I. (2004). The assessment of body image investment: An extensive revision of the appearance schemas inventory. *International Journal of Eating Disorders*, 35, 305-316. doi: 10.1002/eat.10264
- Ceylan, H. (2011). Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerinin yordanması (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Cohen, A. (1990). Body image in the person with a stoma. *Journal of Enterostomal Therapy*, 18(2), 68-71.
- Dionne, M., Davis, C., Fox, J. ve Gurevich, M. (1995). Feminist ideology as a predictor of body dissatisfaction in women. *Sex Roles*, 33(3-4), 277-287.
- Doğan, T., Sapmaz, F. ve Totan, T. (2011). Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anatolian Journal of Psychiatry. Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(2), 121-129.
- Dökmen, Z. Y. (2010). Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Erdoğan T. (2008). Toplumsal Sistemin Düzen Sağlayıcı Unsuru Olarak Cinsiyet Rolü Farklılaşması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(4), 123-145.
- Gamer E, Gallant D, Grunebaum H. (1976). Children of Psychotic Mothers: An Evaluation of 1-Year-Olds on a Test of Object Permanence. *Arch Gen Psychiatry*. 33(3): 311-317. doi:10.1001/archpsyc.1976.01770030029004
- Gapinski K, Brownell K. D. ve LaFrance, M. (2003). Body Objectification and 'Fat Talk': Effects on Emotion, Motivation, and Cognitive Performance, 48(9-10), 377-388.
- Gardner, R. M. (1996). Methodological Issues in Assessment of The Perceptual Component of Body Image Disturbance. *British Journal of Psychology*, s.327-337.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.
- Graber, J. A., Petersen, A. C. ve Brooks-Gunn, J. (1996). "Pubertal Processes: Methods, Measures, and Methods". *Transitions through Adolescence: Interpersonal Domains and Context*, J. A. Graber, J. Brooks-Gunn, A.C. Petersen (Eds.), Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 23-53.
- Grogan, S. (2005). Body image understanding body dissatisfaction in men, women and children. USA: Routledge
- Hamachek, D. E. (1971). Encounters with the selfherton. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Helvalı, E. E. (2019). Erken dönem uyumsuz şemalar ile yeme tutumu arasındaki ilişkide yakın ilişkilerin, vücut algısının ve benlik saygısının aracı rolü (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Horton, N. J., Haines, J., Austin, S. B., Field, A. E., Sonnevile, K. R. ve Calzo, J. (2012). Body Satisfaction, Weight Gain, and Binge Eating Among Overweight Adolescent Girls.
- Jackson, L. A., Sullivan, L. A. ve Rostker, R. Gender (1988). Gender, gender role and body image. *Sex Roles*. 19(8), 429-443 <https://doi.org/10.1007/BF00289717>.
- Jung, J., & Lee, S. H. (2006). Cross-cultural comparisons of appearance self-schema, body image, self-esteem, and dieting behavior between Korean and US women. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 34(4), 350-365. doi.org/10.1177/1077727X06286419
- Krueger, D. W. (2002). Psychodynamic perspectives on body image. T. F. Cash ve T. Pruzinsky (Ed.), *Body image: A handbook of theory, research, and clinical practice* içinde (s. 30-37). New York: Guilford.
- Ledoux, T., Winterowd, C., Richardson, T. ve Dorton Clark, J. (2010). Relationship of negative self schemas and attachment styles with appearance schemas. *Body Image*, 7(3), 213-217.
- Makas, Ç., Çelik, E. (2018). Erken Dönem Uyumsuz Şemalar ile Sosyal Görünüş Kaygısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(67), 926-937.
- Mojallal, M., Khosrojauid, M., Pakzad, F. ve Gahnbari, M. (2014). Early maladaptive schemas, body image and self-esteem in iranian patients undergo cosmetic surgery compared with normal individuals. *Practice in Clinical Psychology*, 2(3), 201-210.
- Oakley, A. (2016). *Sex, gender and society*. London: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Pruzinsky, T. ve Cash, T. F. (2002). Understanding body images historical and contemporary perspectives. T. H. Cash ve T. Pruzinsky (Eds.), *Body image a handbook of theory, research, and clinical practice*. (pp. 3-12). NY: The Guilford Press.
- Rees, W. (2005). Contemplating the abyss. *Nature*. 433, 15-16. <https://doi.org/10.1038/433015a>
- Rosen, J. C. ve Ramirez, E. (1998). A comparison of eating disorders and body dysmorphic disorder on body image and psychological adjustment. *Journal of Psychosomatic Research*, 44(3-4), 441-449. [https://doi.org/10.1016/S0022-3999\(97\)00269-9](https://doi.org/10.1016/S0022-3999(97)00269-9)
- Smolak, L. (2002). Body image development in children. *Body image: A handbook of theory, research, and clinical practice* (s. 65-73). NY: Guilford Press.

- Soygüt, G., Karaosmanoğlu, A. ve Çakır, Z. (2009). Erken dönem uyumsuz şemaların değerlendirilmesi: Young şema ölçeği kısa form 3'ün psikometrik özelliklerine ilişkin bir inceleme. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(1), 75-84.
- Sparhawk, J. M. (2003). Body image and media: The Media's influence on body image (Unpublished master's thesis). University of Wisconsin-Stout, Menomonie.
- Spainhour A. A. (2004). Effect of Film on Body Image, <http://www.cleaninghouse.mwsc.edu/manuscripts/109.asp>. 9.02.2004
- Stein, K. F. ve Corte, C. (2008). The identity impairment model: A longitudinal study of self-schemas as predictors of disordered eating behaviors. *Nursing Research*, 57(3), 182-190.
- Sunar D.G. (1982). Female stereotypes in the United States and Turkey: An application of functional theory to perception in power relationships. *Journal of Cross-Cultural Psychology*. 13(4), 445-60.
- Sungur, M. (1999). Beden Dismorfik Bozukluğu. *Psikiyatri Dünyası*. 1, 19- 22.
- Temizel, S. (2014). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygıyı yordayan ailesel ve bilişsel faktörler (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Thompson, J. K., Heinberg, L. J., Altabe, M. ve Tantleff-Dunn, S. (1999). *Exacting Beauty*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Turner, H. M., Rose, K. S. ve Cooper, M. J. (2005). Schema and parental bonding in overweight and nonoverweight female adolescents. *International Journal of Obesity*, 29(4), 381-387.
- Walker, D. C. ve Murray, A. D. (2012). Body image behaviors: Checking, fixing and avoiding. in T.F. Cash. (Eds.), *Encyclopedia of body image and human appearance* (Vol. 2). (pp. 166-172). Academic Press.
- West, C. ve Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. *Gender & society*, 1(2), 125-151.
- Wilhelm, S. (2006). *Feeling good about the way you look: A program for overcoming body image problems*. New York: The Guilford.
- Wilson H. W. (1999). How do appear to others. *Behav Res Ther*. 37, 419-434.
- Young, J. E., (1999). *Cognitive Therapy for Personality Disorders: A Schema-Focused Approach*. Sarasota F. L., Professional Resource Pres.
- Young, J. E., Klosko, J. S., ve Weishaar, M. E. (2003). *Schema Therapy: A practitioner's guide*. New York, London: The Guildford Press.
- Zeyneloğlu, S. ve Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin Değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (HU Journal of Education), 40, 409-420.

THE REALATIONSHIP OF BODY IMAGE COPING STRATEGIES IN WOMEN WITH GENDER ROLES AND EARLY MALADAPTIVE SCHEMAS

Kahraman Güler

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship of body image coping strategies in women with gender roles and early maladaptive schemas. The sample group of 1000 people was reached randomly, regardless of occupational groups, regions and other sociodemographic variables. The participants who made up the sample were included in the study on a voluntary basis. Personal Information Form, Gender Roles Attitude Scale, Body Image Coping Strategies Scale and Young Schema Scale were used in the research. As the gender roles sub-dimension egalitarian attitude increases, positive logical acceptance and appearance correction scores increase and avoidance scores decrease. As traditional attitude scores increase, appearance correction and avoidance scores increase. Results of the study show that as gender roles sub-dimension egalitarian attitude increases, positive logical acceptance and appearance correction scores increase and avoidance scores decrease. Significant associations were obtained with body image coping strategies and early maladaptive schemas. It is seen that the sub-dimensions of Young Schema Scale which are failure, nesting/dependency, abandonment, defectiveness, pessimism, social isolation/insecurity, suppressing emotions, seeking approval, open to threats, high standards, emotional deprivation positively predict avoidance. It has been determined that the schemas of imperfection, abandonment, suppression of emotions, and vulnerability to threats are more significant predictors of avoidance. Social isolation, abandonment, punishment, privilege/insufficient self-control, which are sub-dimensions of the Young Schema Scale, were found to be significant predictors of positive logical acceptance. The effect of abandonment, punishment, privilege/insufficient self-control is positive and the effect of social isolation is negative.

Keywords: Gender, genderqueer, body image, early maladaptive schemas